

CHRONOLOGIE

INTRODUCTIE OP DE MODERNE TIJD (1800-1900)

Het maken van een eenvoudige tijdbalk kan leerlingen vaak helpen bij het begrijpen van de geschiedenis, maar wordt door veel leerlingen niet enthousiast ontvangen. Natuurlijk moeten leerlingen de belangrijkste jaartallen kennen, maar dat is vaak niet het doel. Leerlingen moeten bijvoorbeeld veranderingen zien, continuïteiten herkennen, door historische analogieën het heden kunnen verklaren of in ieder geval oorzaken en gevolgen zien. In de werkvorm 'Chronologie' gaan leerlingen met al deze zaken aan het werk en komt de eenvoudige tijdbalk tot leven.

De 'Chronologie' laat leerlingen:

- leren argumenteren en redeneren
- leren de dimensie tijd ervaren
- het nut van feitelijke kennis ervaren
- historisch denken

Onderwerp	Introductie op de moderne tijd (1800-1900)
Activiteit	Leerlingen doorlopen verschillende rondes waarin ze uiteenlopende activiteiten moeten verrichten
Tijdsduur	De werkvorm duurt 50 minuten, inclusief nabespreken
Beginsituatie	Niveau: bovenbouw havo/vwo In de les is er kort aandacht geweest voor de verschillende kenmerkende aspecten in dit tijdvak
Instrueren	Wat: verschillende rondes doorlopen om een eerste inkijk te krijgen in de moderne tijd (1800-1900) Hoe: in tweetallen doorloop je verschillende rondes waarin je ontwikkelingen, afbeeldingen en bronnen op de juiste plek moet leggen Waarom: op deze manier krijg je een idee waar het nieuwe tijdvak precies over gaat
Uitvoeren	Leerlingen doen de activiteiten in tweetallen. De leerlingen krijgen een opdrachtenblad en een uitwerkblad (print deze op A3-formaat).
Nabespreken	Wat: wat heb je geleerd? Welke ontwikkelingen zie je? Hoe: hoe hebben jullie het gedaan? Wat deden jullie waardoor het goed ging? Waarom: zo krijg je een beter beeld van de nieuwe historische periode Advies is om iedere ronde 10 minuten te laten duren en deze dan vervolgens gezamenlijk na te bespreken (dit om te voorkomen dat leerlingen gedurende het proces niet te herstellen fouten maken).

Literatuurverwijzingen:

- Havekes, H. (red.), *Geschiedenis doordacht: Actief Historisch Denken 2* (Boxmeer, 2005).
- Fisher, P. (red.), *Thinking Through History* (Londen, 2000).
- Vries, J. de (red.), *Actief Historisch Denken: Opdrachten voor activerend geschiedenisonderwijs* (Boxmeer, 2004).

Deze werkvorm is volledig tot stand gekomen om geschiedenisdocenten te inspireren activerende didactiek toe te passen in hun lessen. Mocht u van mening zijn dat in deze specifieke werkvorm content gebruikt is waarover u copyright beschikt, kunt u zich wenden tot de beheerder van de website.

CHRONOLOGIE

INTRODUCTIE OP DE MODERNE TIJD (1800-1900)

De negentiende eeuw kenmerkt zich door onder andere industrialisatie, nationalisme, de sociale kwestie, imperialisme, feminisme en liberalisme. In deze werkvorm ga je proberen een overzicht te krijgen van de periode 1800 tot 1900. Doorloop de verschillende rondes die hieronder beschreven staan.

Ronde 1

Bij de periode 1800 tot 1900 horen zes verschillende kenmerkende aspecten. Deze vind je achter in het hoofdstuk. Schrijf deze kenmerkende aspecten over onder de tijdbalk.

Ronde 2

Geef de kenmerkende aspecten nu een kleur: **rood** voor politiek, **groen** voor cultureel en **geel** voor sociaaleconomisch.

Ronde 3

Onderstaande gebeurtenissen vonden allemaal plaats in de moderne tijd, de periode 1800-1900. Plaats het nummer van de gebeurtenis op de juiste plek in de tijdbalk.

1. In verschillende Europese landen breken revoluties uit: burgers willen meer invloed hebben op het politieke bestuur. Ook in Nederland wordt het onrustig, maar lukt het Thorbecke om een nieuwe grondwet in te voeren.
2. Bismarck roept alle Europese mogendheden en de Verenigde Staten bijeen om afspraken te maken over de verdeling van Afrika. Dit gebeurde tijdens de Conferentie van Berlijn.
3. Karl Marx en Friedrich Engels schrijven in dit jaar het *Communistisch Manifest* waarin ze oproepen tot een revolutie van de proletariërs!
4. Nadat Napoleon Bonaparte was verslagen moesten er afspraken worden gemaakt over Europa, zo werden Nederland, België en Luxemburg samengevoegd tot het Koninkrijk der Verenigde Nederlanden.
5. Vrouwen uit hogere klassen wilden gelijke rechten als mannen. De enige manier om dit te bereiken, was volgens hun via het algemeen kiesrecht. In dit jaar krijgen alle mannen en vrouwen in Nederland kiesrecht.
6. Duitsland bestond vanaf de middeleeuwen al uit een lappendeken van verschillende staatjes. De grootste staat Pruisen wilde, net als veel Duitsers, eenheid. Na een oorlog met Frankrijk (Frans-Duitse Oorlog) wordt in de Spiegelzaal in Versailles de Duitse eenheid uitgeroepen.
7. Kenmerkend voor de tweede industriële revolutie was de bouw van wolkenkrabbers. Rond dit jaar werden de eerste hoge gebouwen gebouwd.
8. Eén van de gevolgen van de industriële revolutie was een massaproductie van wapens. Deze werden gebruikt door verschillende Europese landen tijdens de Eerste Wereldoorlog.
9. Met de liberale grondwet van Thorbecke werd het openbare onderwijs bevoordeeld. Het confessionele onderwijs werd niet door de staat gesubsidieerd: gelovigen moesten dit zelf bekostigen. In dit jaar kwam er een einde aan de schoolstrijd.
10. De uitbuiting van de Indonesische boeren begint: de Nederlanders voeren het Cultuurstelsel in waardoor 1/5de deel van het land van een boer gebruikt moest worden voor het verbouwen

van gewassen voor de Europese markt. De opbrengsten verdwenen in de Nederlandse schatkist.

Ronde 4

De negentiende eeuw wordt door historici ook wel de eeuw van de –ismen genoemd. Bekijk de lijst met –ismen in de tijdbalk en geef van ieder –isme een definitie. Ieder –isme kan vervolgens gekoppeld worden aan een gebeurtenis uit ronde 3. Noteer achter het –isme de juiste gebeurtenis.

Ronde 5

Onder de uiteenlopende –ismen verschenen verschillende prenten. Prenten om het eigen –isme te versterken en prenten om een ander –isme belachelijk te maken. Bekijk de prenten in de tijdbalk en geef per prent aan bij welk –isme deze hoort.

CHRONOLOGIE

INTRODUCTIE OP DE MODERNE TIJD (1800-1900)

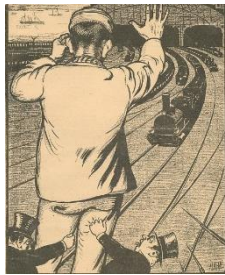
1750 1775 1800 1825 1850 1875 1900 1925 1950

			1814		1830	1848	1848	1871	1884		1900	1914	1917	1919					

Ronde 3 →

Ronde 4 →

← Ronde 5

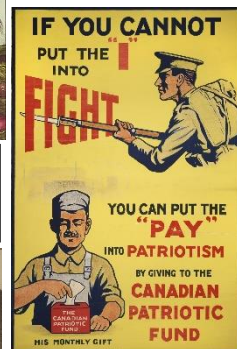
prent met als onderschrift 'Gansch het radarwerk staat stil, als uw machtige arm het wil.'

prent met daarop twee heersers die aan het eten zijn.

prent met als onderschrift 'gelijkstelling bijzonder en openbaar onderwijs'.

prent uit 1916 waarin wordt opgeroepen geld te doneren voor het leger

prent met als onderschrift 'hoe kan zij stemmen, als de mode haar zo breed maakt en de hokjes zo smal zijn.'

-isme	definitie	gebeurtenis uit ronde 3
Nationalisme		
Socialisme		
Feminisme		
Liberalisme		
Imperialisme		
Confessionnalisme		

Kenmerkende aspecten uit de moderne tijd, de periode 1800 tot 1900 (ronde 1)
a.
b.
c.
d.
e.
f.

